

ŠTÁTNA ŠKOLSKÁ INŠPEKCIA

úsek inšpekčnej činnosti

Staré grunty 52, 841 04 Bratislava 4

Správa

o kontrole zabezpečenia, priebehu a výsledkoch prijímacieho konania na gymnáziu v školskom roku 2018/2019 v SR

Štátna školská inšpekcia (ŠŠI) vykonala tematickú inšpekciu s cieľom overiť dodržiavanie právnych predpisov upravujúcich organizáciu, priebeh a vyhodnotenie výsledkov prijímacieho konania na gymnáziá (GYM). Nemenej dôležitým cieľom bolo **vyhodnotiť spôsob a úroveň overovania vedomostí z predmetov prijímacej skúšky (PS) a posúdiť objektivnosť a náročnosť jednotných kritérií** na úspešné vykonanie prijímacej skúšky a ostatných podmienok prijatia na vzdelávanie.

Pri tematickej inšpekcii ŠŠI nadväzovala na inšpekčnú prax konštatujúcu výrazné kvalitatívne rozdiely v úrovni výchovy a vzdelávania medzi GYM, čo sa každoročne prejavuje aj vo výsledkoch externej časti maturitnej skúšky (ďalej EČ MS). V súvislosti s tým bolo cieľom zistiť, či a ako vzťah medzi počtom žiakov, ktorých možno prijať do prvého ročníka a počtom uchádzačov o vzdelávanie na GYM ovplyvňuje obsah, formu a rozsah prijímacích skúšok, náročnosť kritérií na úspešné vykonanie prijímacích skúšok a ostatných podmienok prijatia. Na potvrdenie, resp. vyvrátenie predpokladu, že školy, v ktorých bol počet uchádzačov historicky vyšší ako počet žiakov, ktorých možno prijať na vzdelávanie, kládli vyššie požiadavky na uchádzačov (ďalej 1. skupina GYM) než školy s počtami uchádzačov rovnými alebo nižšími, ako bol počet miest na prijatie (ďalej 2. skupina GYM), ŠŠI vybrala v každom kraji SR po 2 GYM (aj s prihliadnutím na počet uchádzačov v pomere k počtu prijatých žiakov v predchádzajúcich školských rokoch).

Základné údaje

Tematická inšpekcia sa uskutočnila na **16** GYM, z ktorých bolo 1 cirkevné a 1 súkromné. Prijímacie konanie do študijného odboru 7902 J gymnázium tried so štvorročným vzdelávacím programom (ďalej 4-r. VP) realizovali všetky kontrolované subjekty a do tried s osemročným vzdelávacím programom (ďalej 8-r. VP) 11 subjektov.

Sumárny najvyšší počet žiakov prvého ročníka (ďalej NPŽ) tried so 4-r. VP pre prijímacie konanie v školskom roku 2019/2020, ktoré určili jednotlivé samosprávne kraje pre kontrolované subjekty bol na úrovni 1 010 žiakov. Prihlášky na vzdelávanie do 1. ročníka tried so 4-r. VP si v kontrolovaných GYM podalo celkovo **2 010** uchádzačov o vzdelávanie (o 99 % viac než NPŽ), z ktorých prijímacie skúšky (ďalej PS) konalo 1 477 uchádzačov. Z celkového počtu uchádzačov splnilo podmienky na prijatie bez PS 410 uchádzačov, z ktorých sa v stanovenom čase zapísalo 267 uchádzačov. Riaditelia kontrolovaných GYM do 4-r. VP okrem týchto uchádzačov **prijali** ďalších 698 uchádzačov na základe PS, a teda celkový počet prijatých uchádzačov do 4-r. VP bol **965**. Do tried s osemročným vzdelávacím programom (ďalej 8-r. VP) si podalo prihlášky na vzdelávanie **863** uchádzačov, pričom PS vykonalo **850** z nich. Z celkového počtu uchádzačov konajúcich PS riaditelia škôl do tohto vzdelávacieho programu prijali **247** uchádzačov.

Tabuľka 1 Prehľad počtu uchádzačov, ktorí sa zúčastnili prijímacieho konania do 4-r. VP

	<i>1. skupina GYM</i>	<i>2. skupina GYM</i>	<i>Spolu</i>
NPŽ	792	218	1 010
Počet uchádzačov, ktorí podali prihlášky na vzdelávanie	1 695	315	2 010
Počet uchádzačov konajúcich PS	1 226	251	1 477
z nich počet so ZZ	22	1	23
Počet uchádzačov prijatých bez PS	240	27*	267
Počet uchádzačov prijatých na základe vykonania PS	528	158	686
Celkový počet prijatých uchádzačov	780	185	965

* z nich 10 žiakov prijatých bez PS na základe priemerného prospechu

Tabuľka 2 Prehľad počtu uchádzačov, ktorí sa zúčastnili prijímacieho konania do 8-r. VP

	<i>1. skupina GYM</i>	<i>2. skupina GYM</i>	<i>Spolu</i>
NPŽ	167	97	264
Počet uchádzačov, ktorí podali prihlášky na vzdelávanie	757	106	863
Počet uchádzačov konajúcich PS	749	101	850
z nich počet so ZZ	3	1	4
Celkový počet prijatých uchádzačov	164	83	247

Analýza zisteného stavu

Určenie najvyššieho počtu žiakov, ktorých možno prijať do prvého ročníka a prihlášky na vzdelávanie

Zákon ako predpoklad prijatia na vzdelávanie na gymnáziu určuje nadobudnutie nižšieho stredného alebo primárneho vzdelania. Uchádzači podmienku splnili, prihlášky podpísané riaditeľmi základnej školy (ZŠ) a kompletne vyplnené doručili v stanovenom termíne s výnimkou niekoľkých, ktoré neboli riadne vyplnené¹.

Návrhy počtov žiakov prvého ročníka pre nasledujúci školský rok, predložené riaditeľmi v určenej lehote a schválené zriaďovateľom, vopred prerokovali na zasadnutí pedagogických rád a rád škôl okrem 2 subjektov², v ktorých návrh nebol poskytnutý na vyjadrenie rade školy. Riaditelia škôl akceptovali počty žiakov na prijatie do prvého ročníka 8-r. VP stanovené orgánmi miestnej štátnej správy v školstve. Určenie počtov žiakov pre 4-r. VP prebehlo v súlade s právnymi predpismi, ale v 1 subjekte³ riaditeľ navrhol počet žiakov bez vyjadrenia rady školy. Na základe žiadosti riaditeľky ďalšieho GYM⁴ Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR (MŠVVaŠ SR) zvýšilo počet žiakov 3 tried 1. ročníka 4-ročného štúdia z 80 na 93 a v inej škole⁵ upravilo počet žiakov 8-r. VP na 18 (pôvodne 24).

Na prijímaciu skúšku GYM pripravili testy z profilových predmetov určených MŠVVaŠ SR.

¹ ZŠ Nevädzová 2, Bratislava; ZŠ Rajčianska, Bratislava; ZŠ, Malokarpatské nám. Bratislava; ZŠ, Borodáčova, Bratislava; ZŠ, P. Horova, Bratislava; Spojená MŠ a ZŠ svätej rodiny, Gercenova, Bratislava; ZŠ, Dunajská, Hamuliakovo

² Spojená škola, Horné Rakovce 1440/28, Turčianske Teplice; Gymnázium Antona Bernoláka, Mieru 307/23, Námestovo

³ Spojená škola, Horné Rakovce 1440/28, Turčianske Teplice

⁴ Gymnázium sv. Tomáša Akvinského, Zbrojničná 3, Košice

⁵ Gymnázium Antona Bernoláka, Mieru 307/23, Námestovo

Zabezpečenie a organizácia prijímania na vzdelávanie

Jednotné kritériá na úspešné vykonanie PS a ostatné podmienky prijatia na vzdelávanie určili na takmer všetkých GYM. Riaditeľ 1 školy⁶ neurčil obsah PS v súlade so vzdelávacím štandardom predmetu v ZŠ a neposkytol jej formu, rozsah a obsah na prerokovanie pedagogickej rade. Riaditeľ inej školy⁷ neurčil hranicu pre úspešné vykonanie PS do 4-r. VP. Nejednotný prístup k uchádzačom uviedli do kritérií prijímania na GYM⁸, ktoré vylúčilo prijatie žiakov so známkom zo správania iného stupňa než veľmi dobré (za všetky ročníky vzdelávania v ZŠ). Nedostatkom v 1 subjekte⁹ bolo nezohľadnenie úspešnosti v predmetových olympiádach alebo súťažiach. Školy, s výnimkou jednej¹⁰, deklarovali úpravu podmienok prijímacej skúšky pre žiakov so zdravotným znevýhodnením (ZZ), ale 1 uchádzač¹¹ o prijatie do 4-r. VP nevyužil predĺženie času na testovanie.

Termín konania PS všetky kontrolované GYM dodržali a zostavili prijímaciu komisiu na posúdenie študijných predpokladov uchádzačov, prípravu PS a spracovanie výsledkov.

Prijatie bez prijímacej skúšky

Pri prijímaní uchádzačov o prijatie na 4-r. VP bez vykonania PS vychádzali školy zo zákonom stanovenej podmienky prijatia, ktorou je dosiahnutie minimálne 90 % úspešnosti v oboch testovaných predmetoch (SJL a MAT) v Testovaní 9 (T9). V rozpore s právnym predpisom postupoval riaditeľ¹², ktorý prijal bez PS 10 žiakov, pričom kritériom ich prijatia bol priemerný prospech do 1,5 v 2. polroku 8. ročníka a 1. polroku 9. ročníka a zároveň z profilových predmetov ich prospech nebol horší ako chválitebný. Rozhodnutia o prijatí riaditelia odoslali v termíne určenom školským zákonom.

Prijímacia skúška

Školy pripravovali PS po organizačnej aj odbornej stránke zodpovedne. Uchádzačov pozvali v termíne podľa právneho predpisu a overovanie vedomostí prebiehalo korektné. Uchádzačom prideliť k testovým hárkom kódy a dodržiavali čas vypracovania testov. Výsledková listina prijímacej skúšky bola zostavená podľa bodového hodnotenia. Uchádzači (2), žiaci ZŠ¹³ s vyučovacím jazykom národností, absolvovali prijímaciu skúšku z MAT v slovenskom jazyku vzhľadom na to, že ich zákonní zástupcovia v prihláške neuviedli požiadavku na konanie prijímacej skúšky vo vyučovacom jazyku, v ktorom si ju v ZŠ osvojovali.

Kontrola a hodnotenie výsledkov prijímacieho konania

Členovia prijímacej komisie boli pri hodnotení testov objektívni, prideliť body za riešenia úloh podľa príslušných kľúčov správnych odpovedí. Dodržiavali kritériá prijímacieho konania a zostavili zoznam prijatých uchádzačov. Na 1 GYM¹⁴ zoznam prijatých/neprijatých uchádzačov neobsahoval informáciu, či uchádzač vykonal prijímaciu skúšku úspešne alebo neúspešne. Školy zverejnili zoznamy do 3 pracovných dní.

⁶ Spojená škola, Horné Rakovce 1440/28, Turčianske Teplice

⁷ Gymnázium E. J. Šuleka, Pohraničná 10, Komárno

⁸ Gymnázium Pierra de Coubertina, Nám. SNP 9, Piešťany

⁹ Gymnázium Antona Bernoláka, Mieru 307/23, Námestovo

¹⁰ Spojená škola, Horné Rakovce 1440/28, Turčianske Teplice

¹¹ Gymnázium, Komenského 2/1074, Partizánske

¹² Spojená škola, Horné Rakovce 1440/28, Turčianske Teplice

¹³ Gymnázium E. J. Šuleka, Pohraničná 10, Komárno

¹⁴ Spojená škola, Horné Rakovce 1440/28, Turčianske Teplice

Obsah a rozsah prijímacej skúšky

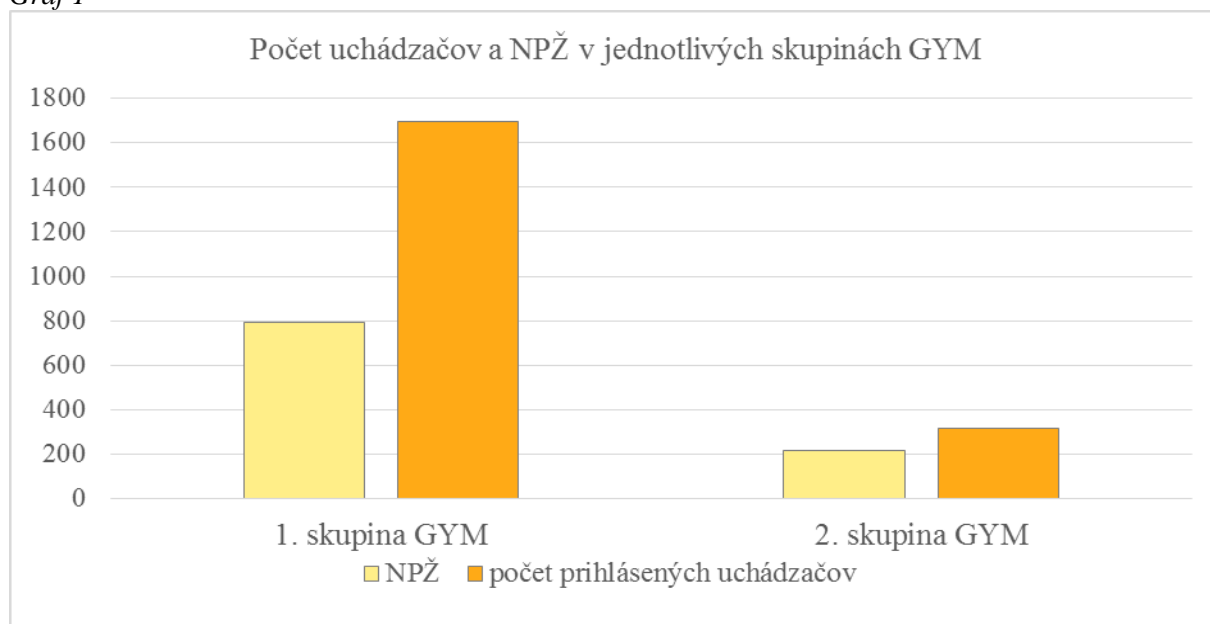
Štvorročný vzdelávací program

Záujem uchádzačov o vzdelávanie a prehľad počtu uchádzačov spĺňajúcich podmienky prijatia bez vykonania PS do 4-r. VP

Sumárny NPŽ pre prijímacie konanie v školskom roku 2019/2020, ktoré určili jednotlivé samosprávne kraje pre 1. skupinu GYM bol 792 žiakov. Prihlášky na vzdelávanie do 1. ročníka študijného odboru 7902 J gymnázium si v školách 1. skupiny celkovo podalo 1 695 uchádzačov o vzdelávanie (o 114 % viac než NPŽ).

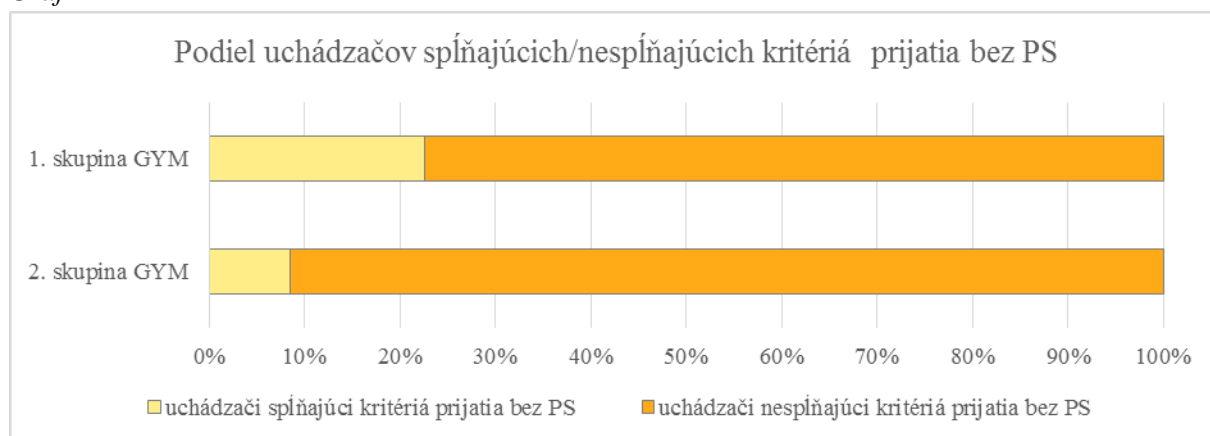
Sumárny NPŽ pre prijímacie konanie v školskom roku 2019/2020 pre 2. skupinu GYM bol určený na úrovni 218 žiakov, pričom prihlášky si celkovo podalo 315 uchádzačov (o 44,5 % viac než NPŽ).

Graf 1

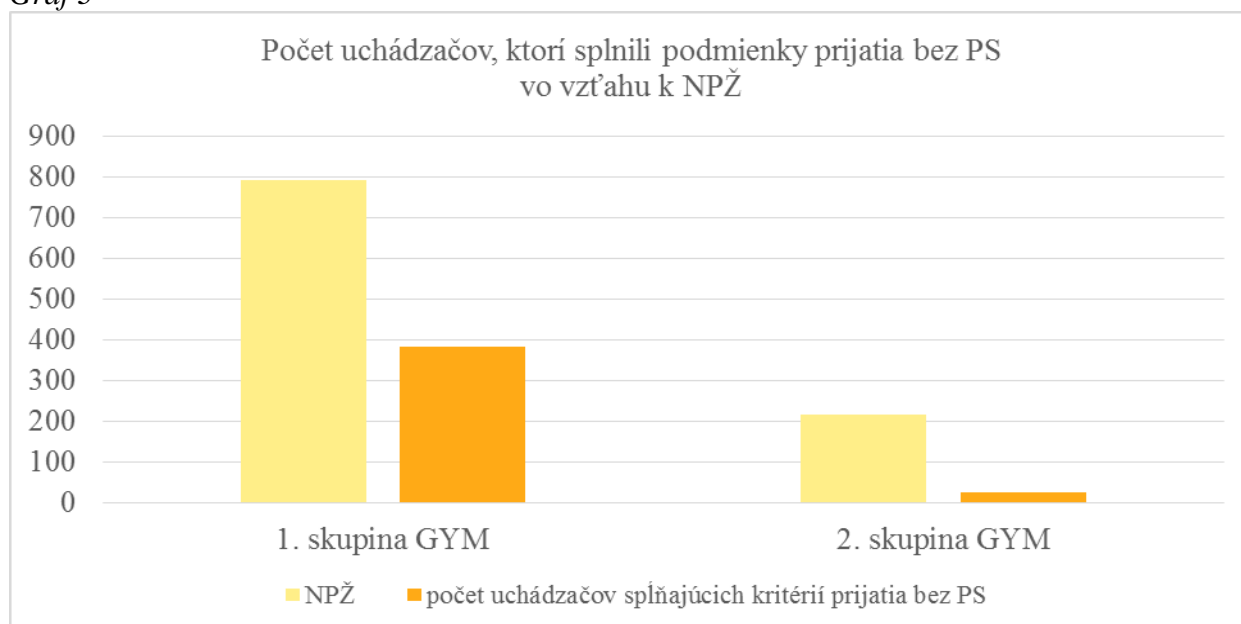
Z celkového počtu uchádzačov, ktorí si podali prihlášku, splnilo podmienky na prijatie bez PS v 1. skupine GYM 383 uchádzačov (22,6 %) a v 2. skupine GYM len 27 uchádzačov (8,6 %).

Graf 2

To znamená, že z NPŽ pre prijímacie konanie v školskom roku 2019/2020 v 1. skupine GYM až 48,4 % uchádzačov dosiahlo v celoslovenskom testovaní T9 v oboch predmetoch úspešnosť vyššiu ako 90 %, kým v 2. skupine GYM takéto výsledky dosiahlo len 12,4 % uchádzačov.

Graf 3

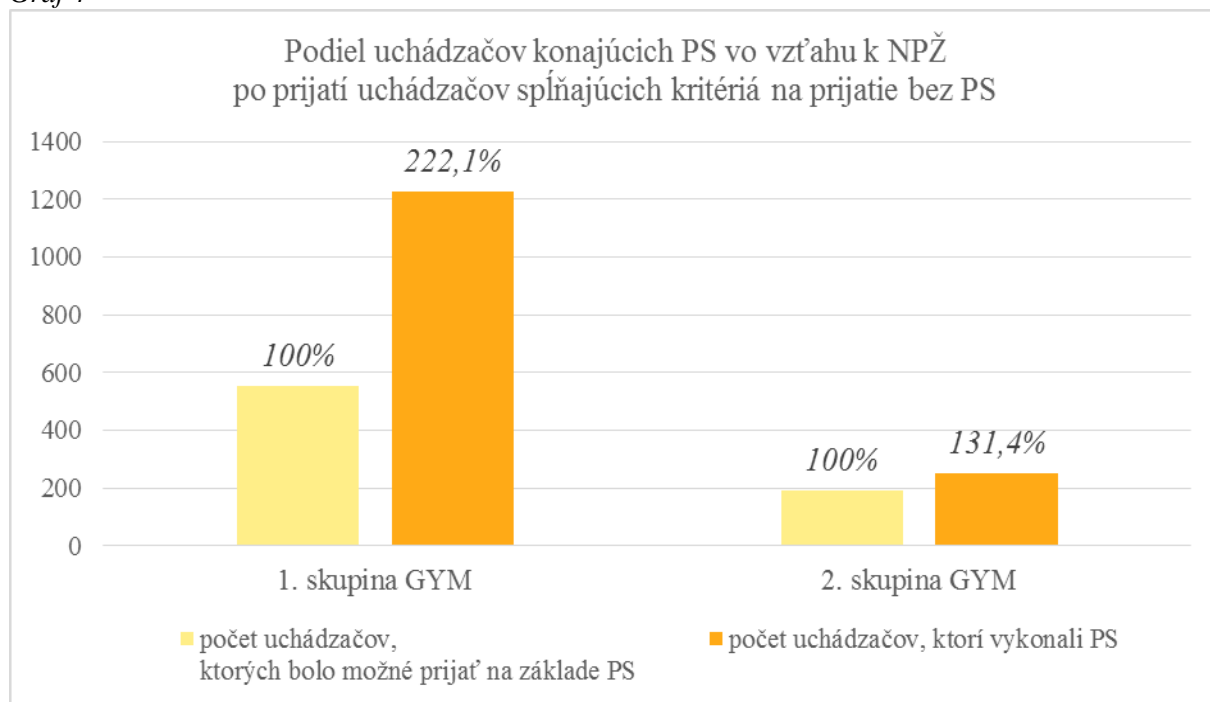

Z celkového počtu žiakov, ktorí splnili podmienky na prijatie do 1. ročníka bez vykonania PS, sa v stanovenom termíne zapísalo do 1.skupiny GYM 240 uchádzačov (30,3 % z NPŽ) a do 2. skupiny GYM 17 uchádzačov (7,8 % z NPŽ). Okrem toho v jednom subjekte, v rozpore s platnými právnymi predpismi, bolo prijatých 10 uchádzačov bez vykonania prijímacích skúšok na základe „interných“ kritérií riaditeľa školy.

Prehľad o počtoch uchádzačov o vzdelávanie v 4-r. VP konajúcich prijímacie skúšky a ich výsledkoch

Prijímacie skúšky, po zapísaní uchádzačov, ktorí splnili podmienky pre prijatie do 1. ročníka bez vykonania PS, vykonalo v **1. skupine GYM 1 226** uchádzačov na **552** voľných miest a v **2. skupine GYM 251** uchádzačov na **191** voľných miest (pričom medzi žiakmi prijatými bez PS bolo aj 10 uchádzačov, ktorí boli prijatí bez PS v rozpore s právnym predpisom). Teda počet uchádzačov konajúcich PS preyšoval počet uchádzačov, ktorých bolo možné prijať na základe PS v 1. skupine GYM o 122,1 % a v 2. skupine GYM len o 31,4 %. Prakticky to znamená, že o 1 voľné miesto v 1. skupine GYM sa uchádzalo 2,2 uchádzača, v 2. skupine GYM len 1,3 uchádzača.

Graf 4

Podmienkam pre úspešné vykonanie PS vyhovelo v 1. skupine GYM 1 125 uchádzačov (91,8 %) a v 2. skupine GYM 248 uchádzačov (99,8 %).

Osemročný vzdelávací program

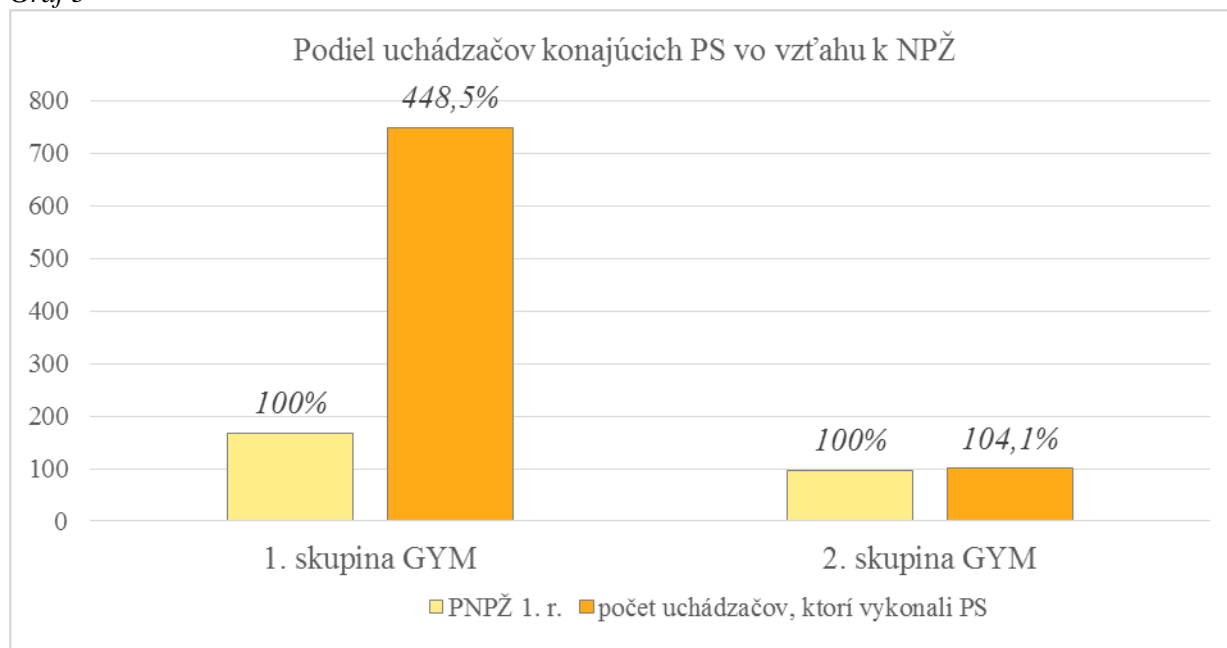
Záujem uchádzačov o vzdelávanie v 8-r. VP, ich účasť na PS a výsledky PS

Orgány miestnej štátnej správy pre prijímacie konanie v školskom roku 2019/2020 určili NPŽ pre 6 subjektov 1. skupiny GYM s 8-r. VP na úrovni **167** žiakov. V prípade 5 subjektov z 2. skupiny bol NPŽ určený na **97**.

PS do 1. ročníka študijného odboru 7902 J gymnázium v školách 1. skupiny celkovo vykonalo **749** uchádzačov o štúdium (o 348,5 % viac než NPŽ). Vo všetkých subjektoch počet uchádzačov konajúcich PS výrazne prevyšoval NPŽ (minimálne o 79,2 % a maximálne o 709,3 %).

V školách 2. skupiny GYM PS vykonalo celkove **101** uchádzačov (o 4,1 % viac než NPŽ). Len v jednom zo subjektov konalo PS o 85 % viac uchádzačov, než bol NPŽ, v 2 subjektoch počet uchádzačov konajúcich PS bol rovnaký, resp. o 1 uchádzača vyšší než NPŽ a v ďalších 2 školách bol počet uchádzačov konajúcich PS nižší než NPŽ (o 22,7 %, resp. o 52,9 %). Prakticky to znamená, že o 1 voľné miesto sa v 1. skupine GYM uchádzalo 4,5 uchádzača, v 2. skupine len 1,04.

Graf 5

Podmienky pre úspešné vykonanie PS splnilo v 1. skupine GYM 556 uchádzačov z počtu konajúcich PS (74,2 %) a v 2. skupine GYM 98 uchádzačov (97 %). Riaditelia 1. skupiny škôl prijali do 1. ročníka 164 žiakov (3 miesta ponechané voľné pre uchádzačov, ktorí sa PS v 1. alebo 2. termíne ospravedlnene nezúčastnili a konali ich v náhradnom termíne). V tejto skupine GYM nebolo prijatých 71,5 % uchádzačov, ktorí úspešne vykonali PS.

Riaditelia 2. skupiny GYM vydali rozhodnutia o prijatí 83 žiakov, pričom v 2 subjektoch bol NPŽ dosiahnutý len na úrovni 77,3 %, resp. 47,1 %.

Hodnotenie PS (pre oba vzdelávacie programy) z pohľadu štruktúry, náročnosti a počtu úloh v testoch z profilových predmetov, vrátane dĺžky časového limitu na ich vypracovanie

Na základe interne vypracovaných kritérií bola posudzovaná náročnosť a štruktúra testov z profilových predmetov (SJL a MAT), ako aj časová náročnosť ich vypracovania¹⁵. Jednotlivé úlohy každého testu pre žiakov 9. a 5. ročníka boli zaradené v zmysle ŠVP pre ICSED 2 v predmete SJL do 7 zložiek predmetu a predmetových kompetencií (ďalej ZPaPK) a v predmete MAT do 5 tematických celkov (ďalej TC).¹⁶ V rámci ZPaPK a TC bola každá z úloh na základe náročnosti jej riešenia zaradená do jednej z troch stupňov náročnosti (nízka, priemerná a vysoká).

Z **predmetu SJL** uchádzači o prijatie **do 4-r. VP** v 1. skupine GYM riešili priemerne **33,3** úlohy (minimum 16, maximum 41) a v 2. skupine priemerne len **25,1** úlohy (minimum 16, maximum 33). Uchádzači o prijatie **do 8-r. VP** v 1. skupine GYM riešili priemerne **30,3**

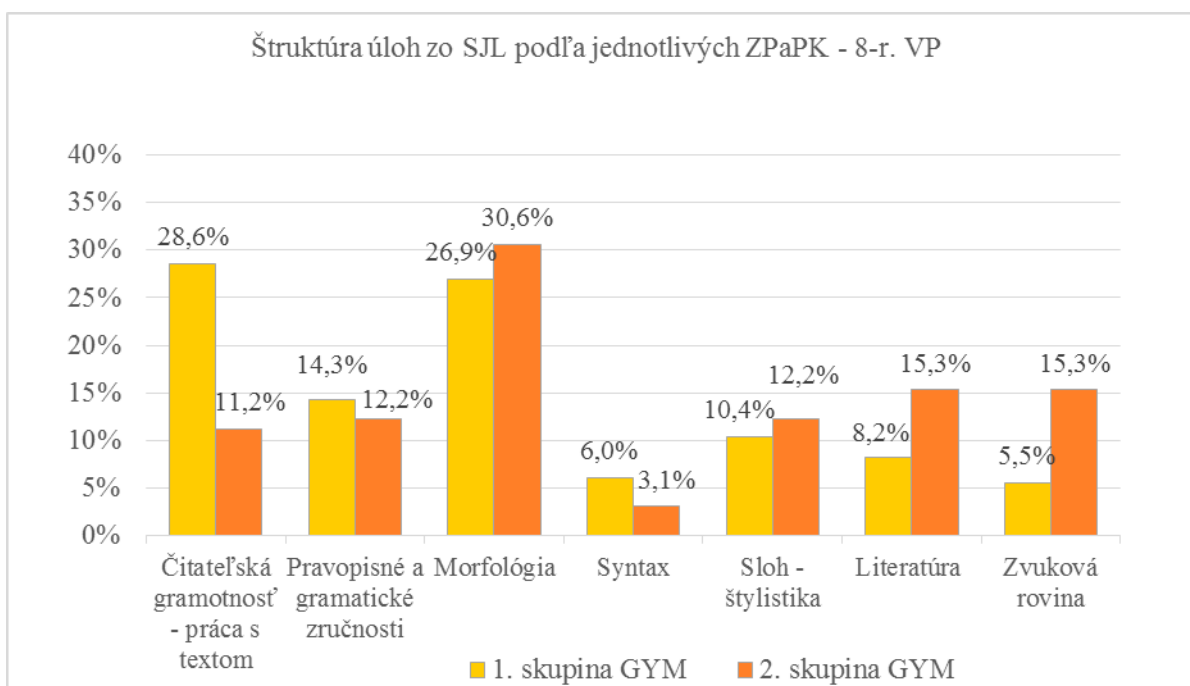
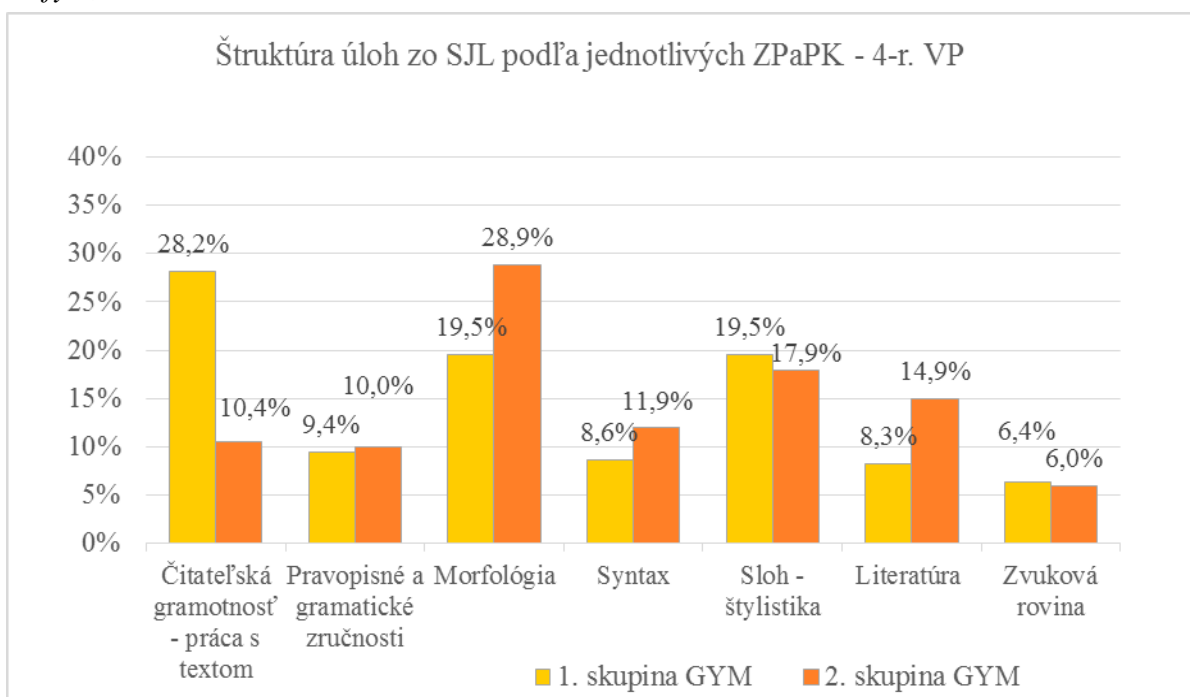
¹⁵ Ku kurióznym zisteniam patrí fakt, že jedna zo škôl 2. skupiny GYM použila na overenie predpokladov uchádzačov z obidvoch profilových predmetov identické testy v 1. aj 2. termíne a v inom zo subjektov tejto skupiny škôl dokonca v predmete SJL použili identické testy ako v minulom školskom roku.

¹⁶ Jednotlivé úlohy testov pre uchádzačov o vzdelávanie podľa 8-r. VP, ktoré vychádzali z TC Riešenie aplikačných úloh a úloh rozvíjajúcich špecifické matematické myslenie (5. ročník ŠVP pre ICSED 2A), boli podľa ich obsahu zaradené do TC Vzťahy, funkcie, tabuľky, diagramy a Kombinatorika, pravdepodobnosť, štatistika.

úlohy (minimum 14, maximum 35) a uchádzači o prijatie do 2. skupiny GYM priemerne len **19,6** úlohy (minimum 12, maximum 25).

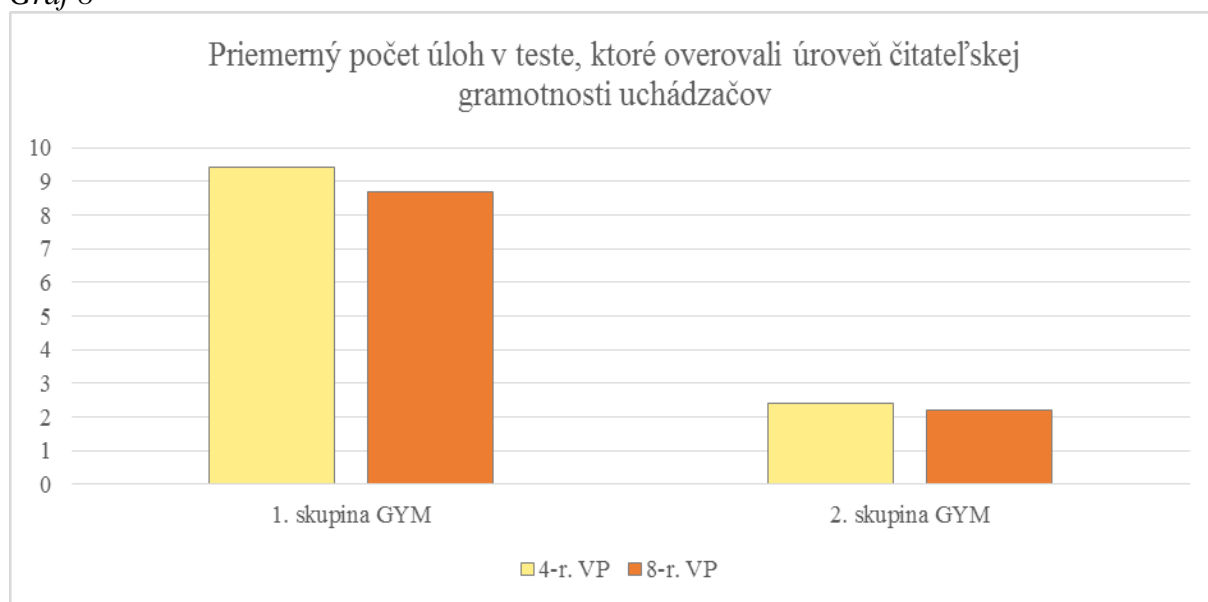
Najväčší rozdiel v testoch uplatnených v jednotlivých skupinách GYM sa týkal podielu úloh overujúcich úroveň čitateľskej gramotnosti uchádzačov o prijatie na vzdelávanie do oboch VP. Kým v 1. skupine takéto úlohy tvorili viac ako 28 % zo všetkých úloh (28,2 % v 4-r. VP a 28,6 % v 8-r. VP), v 2. skupine tvorili len 10,9 % úloh (10,5 % v 4-r.VP a 11,2 % v 8-r. VP). Priemerný počet úloh zameraných na zisťovanie úrovne čitateľských kompetencií uchádzačov v 1. skupine GYM so 4-r. VP bol 9,4 úlohy a v 8-r. VP 8,7. Testy 2. skupiny GYM so 4-r. VP obsahovali priemerne len 2,6 takýchto úloh a v 8-r. VP len 2,2.

Grafy 6, 7

Graf 8

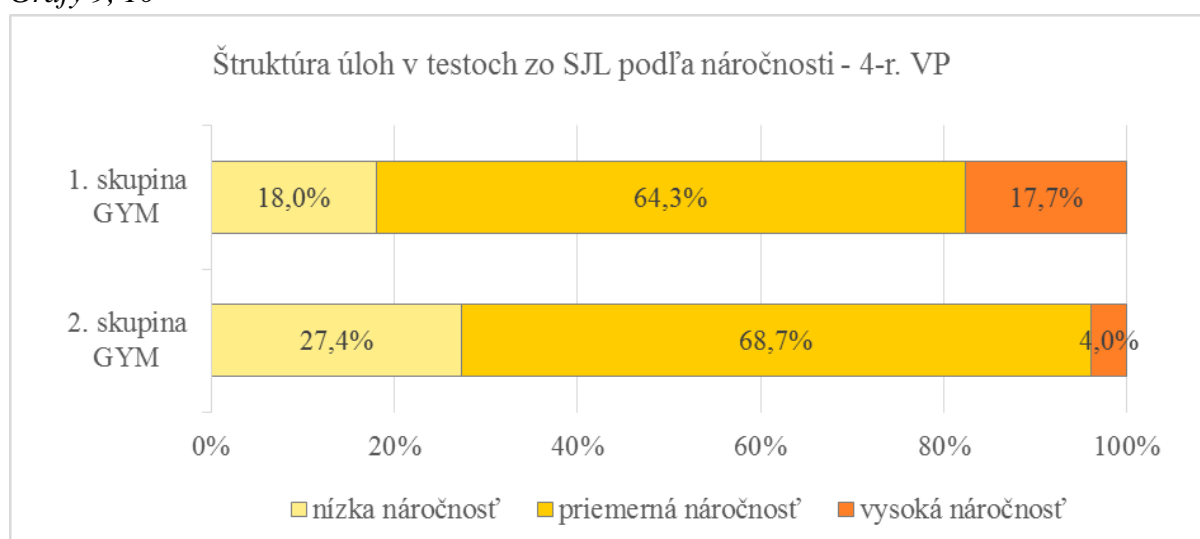

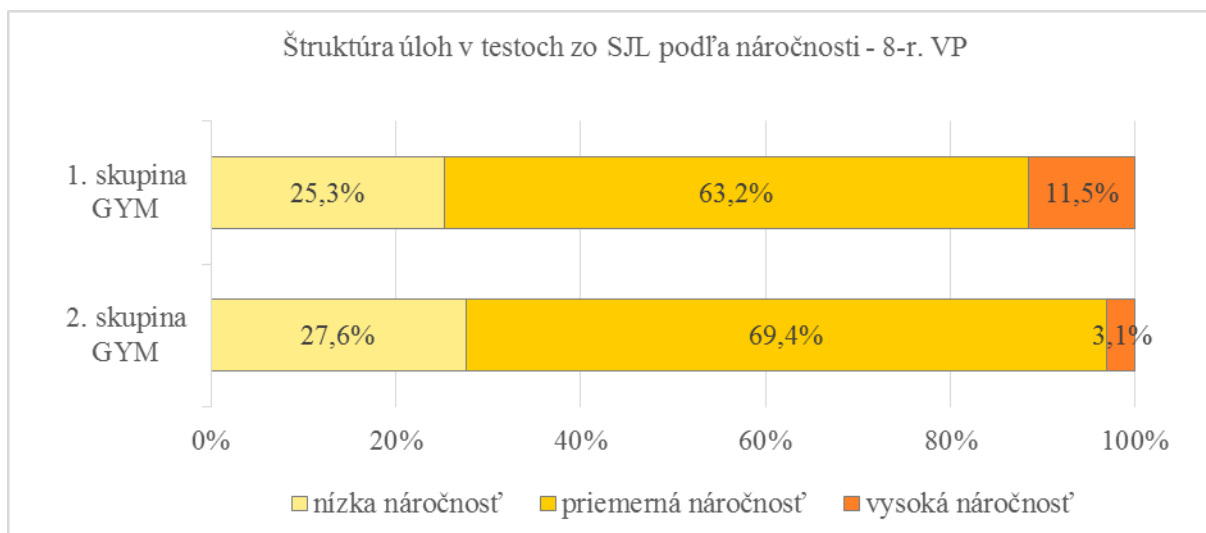
Rozdiel v testoch zo SJL medzi oboma skupinami GYM bol evidentný aj v zastúpení úloh rôznej náročnosti. Kým v 1. skupine bol podiel úloh s nízkou a vysokou náročnosťou pre uchádzačov 4-r. VP takmer rovnaký (18 % a 17,7 %), testy 2. skupiny tvorila viac ako štvrtina úloh (27,4 %) nízkej náročnosti a len 4 % úloh patrili do kategórie úloh s vysokou náročnosťou. Uchádzači 8-r. VP v 1. skupine riešili priemerne 11,5 % a v 2. skupine len 3,1 % úloh s vysokou náročnosťou.

Konkrétne, kým testy každej školy 1. skupiny obsahovali pre uchádzačov 4-r. VP úlohy s vysokou náročnosťou (v priemere 5,9 úlohy na test), tak v testoch 5 škôl 2. skupiny tento typ úloh úplne chýbal.

Uchádzači o prijatie do 8-r. VP riešili v 1. skupine GYM priemerne 3,5 úlohy vysokej náročnosti a len 0,6 takýchto úloh v 2. skupine (3 GYM nezaradili typ náročných úloh do testu vôbec).

Grafy 9, 10

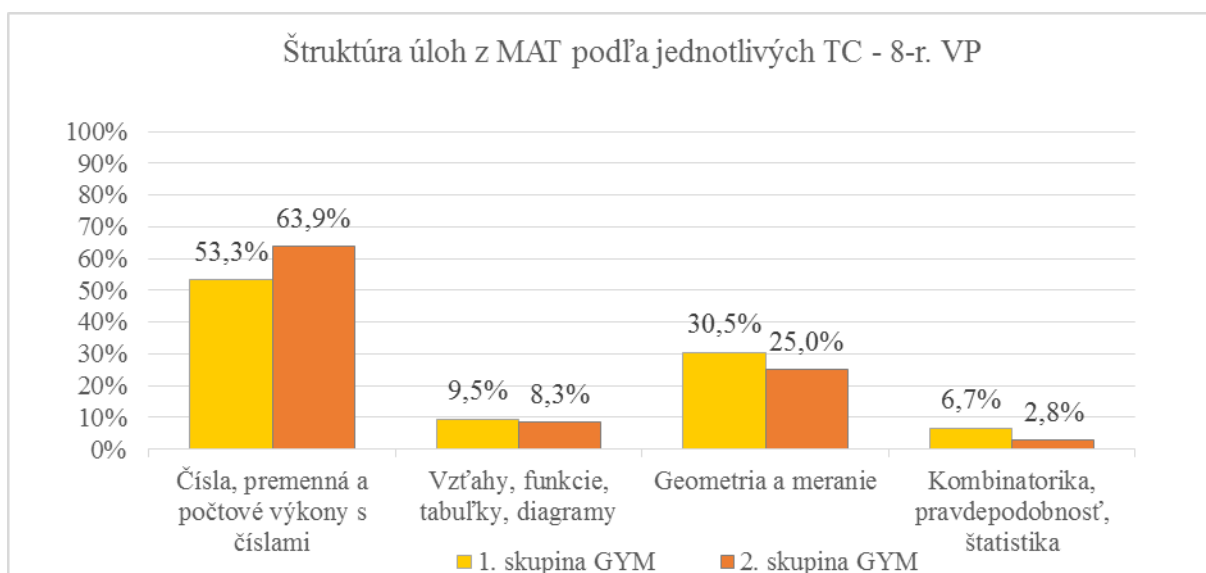
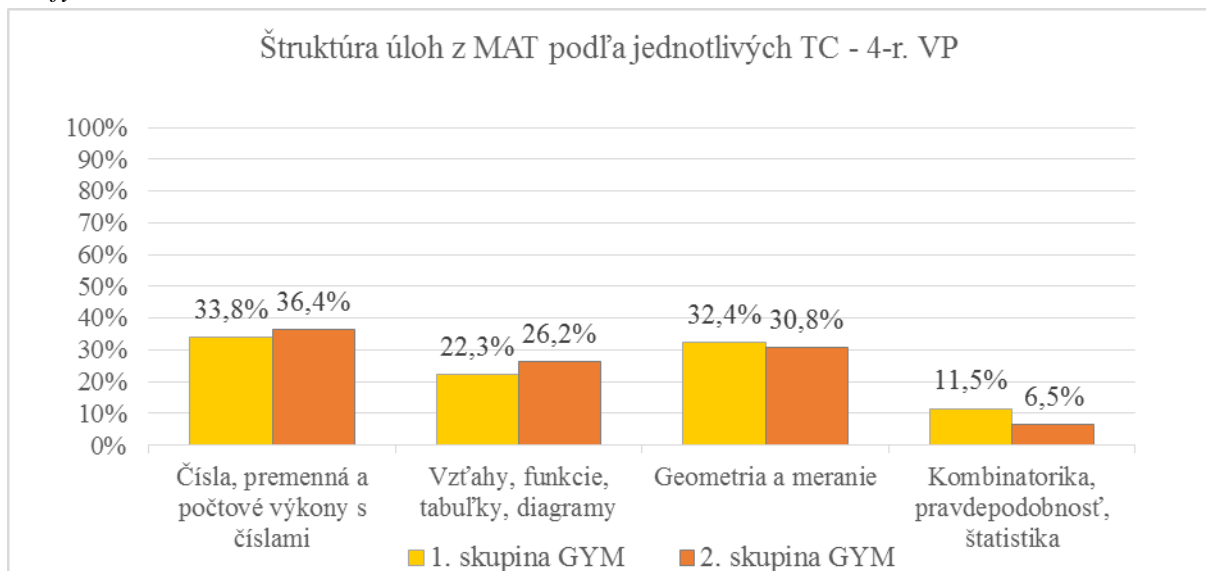

Uchádzači jednotlivých VP v oboch skupinách GYM mali síce na vypracovanie testov z predmetu **SJL** stanovený porovnateľný časový interval (rozsah od 45 po 60 minút), podstatným rozdielom bol však fakt, že uchádzači o prijatie do 4-r. VP 1. skupiny GYM riešili v rovnakom časovom intervale z predmetu priemerne o 8 úloh viac a testy priemerne obsahovali o 14 % viac úloh s vysokou náročnosťou, než riešili uchádzači o štúdium v tom istom VP v 2. skupine GYM. Analogicky, aj uchádzači o prijatie do 8-r. VP 1. skupiny GYM v porovnaní so skupinou uchádzačov z 2. skupiny GYM riešili o 10 úloh viac, pričom ich testy obsahovali o 8,4 % viac úloh s vysokou náročnosťou.

Z analýzy testov z **MAT** vyplynulo, že uchádzači o prijatie do 4-r. VP v 1. skupine GYM riešili priemerne 18,5 príkladu (minimum 11, maximum 21), zatiaľ čo uchádzači 2. skupiny GYM riešili v priemere iba 13,4 (minimum 8, maximum 21). V prípade počtu úloh v teste z MAT pre uchádzačov o prijatie do 8-r. VP bola situácia analogická, keďže testy v školách 1. skupiny obsahovali v priemere 17,5 príkladu, zatiaľ čo v školách 2. skupiny v priemere iba 14,4.

Zo štruktúry úloh vyplynulo, že 1. skupina GYM v porovnaní s 2. skupinou zaradila do testov väčší podiel úloh z TC Geometria a meranie a Kombinatorika, Pravdepodobnosť a štatistika, ktoré vo vyššej miere overovali tvorivé logické myslenie a kombinačné schopnosti uchádzačov. Úlohy z týchto TC tvorili v 1. skupine pre 4-r. VP 43,9 % z počtu všetkých úloh, zatiaľ čo v 2. skupine len 37,4 %; v testoch pre uchádzačov o vzdelávanie podľa 8-r. VP 1. skupiny GYM tvorili 37,1 % zo všetkých úloh, zatiaľ čo v školách 2. skupiny GYM len 27,8 %.

Grafy 11, 12

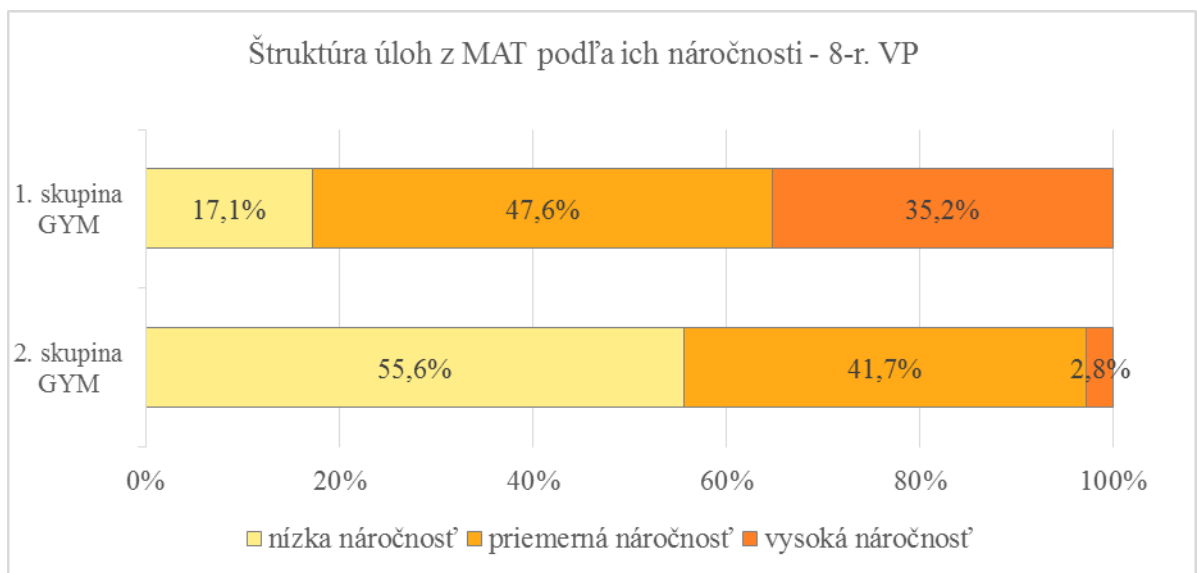
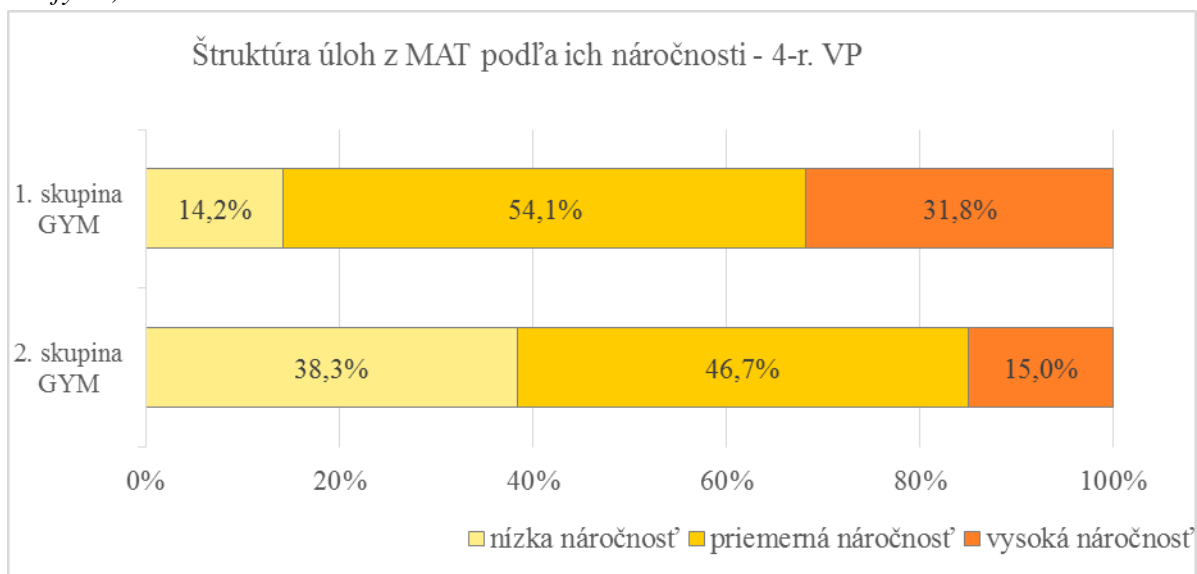

Analýza náročnosti jednotlivých úloh¹⁷ v testoch pre uchádzačov o vzdelávanie podľa 4-r. VP viedla k zisteniu, že kým v 1. skupine škôl testy obsahovali 14,2 % úloh s nízkou náročnosťou a 31,8 % úloh s vysokou náročnosťou, testy 2. skupiny obsahovali 38,3 % úloh s nízkou náročnosťou a len 15 % úloh s vysokou náročnosťou.

Ešte výraznejšie rozdiely v náročnosti úloh boli zistené v testoch, ktoré overovali predpoklady uchádzačov o vzdelávanie v 8-r. VP. Testy 1. skupiny GYM obsahovali 17,1 % úloh s nízkou náročnosťou a 35,2 % úloh s vysokou náročnosťou, zatiaľ čo 2. skupina GYM zaradila do testov až 55,6 % úloh s nízkou náročnosťou a len 2,8 % úloh tvorili úlohy s vysokou náročnosťou.

¹⁷ Medzi úlohy s nízkou náročnosťou boli zaradené tie, riešenie ktorých bolo založené na uplatnení rutinných operácií, automatických postupov, pričom zadania boli formulované úplne explicitne. Riešenie úloh s priemernou náročnosťou vyžadovalo, aby žiak dokázal preniknúť do podstaty problému (analyzoval zadanie) a uplatnil jednoduché stratégie riešení. Pri tomto type úloh bolo potrebné uplatňovať matematické operácie rôzneho druhu v logickej postupnosti. Riešenie úloh s vysokou náročnosťou vyžadovalo od žiaka pokročilejšie matematické myslenie, pričom niektoré informácie v zadaní neboli dané explicitne. Do tejto kategórie boli zaradené úlohy neštandardné (nie modelové) a žiak pri ich riešení využíval pochopenie symbolických, formálnych operácií, vzťahov.

Grafy 13, 14

Podobne ako v predmete SJL aj v predmete MAT mali uchádzači v oboch skupinách GYM na vypracovanie testov stanovený porovnateľný časový interval (45 až 60 minút). Uchádzači o štúdium v 4-r. VP 1. skupiny GYM riešili v rovnakom časovom intervale z MAT o 5 a uchádzači o štúdium v 8-r. VP o 3 úlohy viac než uchádzači v 2. skupine škôl. Kým v 1. skupine uchádzači o 4-r. VP riešili priemerne 5,9 úlohy a uchádzači o 8-r. VP 6,2 úlohy s vysokou náročnosťou, v 2. skupine uchádzači o 4-r. VP riešili priemerne len 2 a uchádzači o 8-r. VP len 0,4 úlohy tejto náročnosti. V tejto skupine škôl v oboch VP 3 subjekty takéto úlohy v teste vôbec zaradené nemali.

Porovnanie výsledkov externej časti maturitnej skúšky z povinných predmetov maturitnej skúšky, ktoré dosiahli žiaci oboch skupín škôl, vrátane porovnania podielu žiakov s výberom matematiky ako voliteľného predmetu maturitnej skúšky

Základný význam zbežného porovnania výsledkov, ktoré v uplynulých dvoch rokoch dosiahli absolventi každej skupiny hodnotených škôl v EČ MS z povinných predmetov MS (absolventov aj 4-r. aj 8-r. VP), prípadne miery záujmu o voliteľný predmet MAT, spočíva v dokreslení rozdielu medzi výkonom absolventov týchto skupín, ktorý bol zreteľný pri ich vstupe do vzdelávania v GYM a ostal zreteľný aj pri výstupe.

Externú časť MS zo *SJL v školskom roku 2018/2019* vykonalo v 1. skupine GYM 1273 žiakov (131 z nich v 8-r. VP, 927 žiakov v 4-r. VP¹⁸), v 2. skupine GYM 328 žiakov (79 z nich v 8-r. VP a 249 žiakov v 4-r. VP). Na základe dosiahnutého percentilu sa medzi pätinou najúspešnejších stredných škôl v SR umiestnili všetky subjekty z 1. skupiny (percentil od 84,3 % po 98,8 %) a len 1 subjekt z 2. skupiny. Ostatné školy z 2. skupiny sa ocitli v rozpätí percentilu od 42,2 % po 79,6 %.

Priemerná úspešnosť žiakov v EČ MS z predmetu *SJL* dosiahla úroveň 62,9 %. Kým žiaci 1. skupiny dosiahli priemernú úspešnosť na úrovni 66,7 % (o 4,2 % vyššiu ako národný priemer GYM), úspešnosť 2. skupiny žiakov bola na úrovni 55,8 % (o 7,1 % nižšia ako národný priemer GYM).

Externú časť MS z predmetu *ANJ (úroveň B2)* vykonalo v 1. skupine GYM 1 058 žiakov (124 z nich v 8-r. VP, 831 žiakov v 4-r. VP) a v 2. skupine 312 žiakov (77 z nich v 8-r. VP a 235 v 4-r. VP). Medzi pätinu najúspešnejších stredných škôl patrili 4 subjekty z 1. skupiny GYM a 1 subjekt z 2. skupiny. Osobitne je potrebné upozorniť na to, že výsledky na úrovni päťtiny najúspešnejších stredných škôl dosiahli až 3 subjekty z 2. skupiny škôl (ani jedna z 1. skupiny).

V predmete *SJL* v školách 1. skupiny žiaci 8-r. VP dosiahli priemernú úspešnosť o 2,9 % vyššiu, než bol národný priemer (65,1 %) a žiaci 4-r. VP dosiahli priemernú úspešnosť o 3,9 % vyššiu než národný priemer (61,7 %). Naopak, v 2. skupine úspešnosť žiakov 8-r. VP bola o 5 % nižšia ako národný priemer a žiaci 4-r. VP dosiahli úspešnosť dokonca až o 7,2 % nižšiu ako národný priemer. Rozdiel v priemernej úspešnosti žiakov 1. a 2. skupiny GYM bol v prípade uchádzačov o vzdelávanie v 8-r. VP 7,9 % a v prípade uchádzačov o vzdelávanie v 4-r. VP až 11,1 % v prospech žiakov 1. skupiny.

V predmete *ANJ B2* v školách 1. skupiny absolventi 8-r. VP dosiahli priemernú úspešnosť o 1,6 % vyššiu, než bol národný priemer (69,3 %) a žiaci 4-r. VP dosiahli priemernú úspešnosť o 3,4 % vyššiu než národný priemer (59,3 %). Naopak, v 2. skupine úspešnosť absolventov 8-r. VP bola o 2,7 % a absolventov 4-r. VP o 3,1 % nižšia ako národný priemer. Rozdiel v priemernej úspešnosti absolventov 1. a 2. skupiny GYM bol v 8-r. VP 4,9 % a v 4-r. VP až 6,5 % v prospech žiakov 1. skupiny.

Veľmi podobné výsledky EČ MS vo vybraných predmetoch (*SJL*, *ANJ*) dosiahli absolventi oboch skupín škôl aj v školskom roku 2017/2018.

¹⁸ V celkovej úspešnosti škôl sú zaradení aj žiaci 5-ročného vzdelávacieho programu.

Tabuľka 3 Prehľad o priemernej úspešnosti GYM v EČ MS (školské roky 2018/2019 a 2017/2018)

Prehľad o EČ MS	Priemerná úspešnosť ¹⁹				
	predmet	S JL		ANJ B2	
		školský rok	2018/2019	2017/2018	2018/2019
GYM – SR		62,9 %	66,2 %	61,5 %	62,7 %
1. skupina		66,7 %	69,4 %	64,2 %	64,8 %
2. skupina		55,8 %	60,4 %	57,6 %	59,0 %
4-r. VP – SR		61,7 %	65,1 %	59,3 %	60,7 %
4-r. VP 1. sk.		65,6 %	68,5 %	62,7 %	63,5 %
4-r. VP 2. sk.		54,5 %	60,4 %	56,2 %	57,3 %
8-r. VP – SR		65,1 %	68,4 %	69,3 %	70,6 %
8-r. VP 1. sk.		68,0 %	69,8 %	70,9 %	71,4 %
8-r. VP 2. sk.		60,1 %	62,4 %	66,0 %	65,5 %

Výrazný rozdiel medzi jednotlivými skupinami GYM bol aj v podiele žiakov, ktorí si ako voliteľný vybrali predmet MAT a vykonali z neho EČ MS. V školách 1. skupiny EČ MS z MAT vykonalo 31,9 % žiakov (dokonca v 4-r. VP až 37,5 %), zatiaľ čo v 2. skupine ju konalo celkovo a aj v rámci jednotlivých VP len 25 % žiakov.

Tabuľka 4 Prehľad o podiele žiakov konajúcich EČ MS z MAT (školské roky 2018/2019 a 2017/2018)

Prehľad o EČ MS	Prehľad o podiele žiakov GYM, konajúcich EČ MS z MAT		
	školský rok	2018/2019	2017/2018
1. skupina		31,9 %	34,1 %
2. skupina		24,7 %	23,4 %
4-r. VP 1. sk.		37,5 %	33,6 %
4-r. VP 2. sk.		24,9 %	21,2 %
8-r. VP 1. sk.		32,8 %	40,2 %
8-r. VP 2. sk.		24,1 %	32,5 %

Záver

Školy pri príprave, organizácii a realizácii prijímacieho konania postupovali zväčša v súlade s právnymi predpismi. Nedostatky, ktoré sa pri prijímaní žiakov vyskytli, sa týkali najmä kritérií prijímania (neurčenie obsahu prijímacej skúšky v súlade so vzdelávacím štandardom predmetu, stanovenie vlastných kritérií prijímania v rozpore s právnym predpisom, nezohľadnenie výsledkov súťaží a olympiád) a ojedinele neboli prerokované na zasadnutí pedagogickej rady. Výraznejším nedostatkom bolo rozhodnutie riaditeľa, ktorý prijal žiakov bez prijímacej skúšky na základe vlastných kritérií a iného riaditeľa, ktorý stanovil ako podmienku prijatia známku zo správania. V podstate možno konštatovať, že formálne a procesuálne nedostatky sprevádzajúce prijímacie konanie boli skôr výnimočné.

Iný pohľad na plnenie funkcie prijímacích skúšok, ako nástroja výberu takých uchádzačov o vzdelávanie podľa štvorročného a osemročného programu gymnázia, ktorí by mali mať najlepšie predpoklady pre tzv. akademické vzdelávanie, ponúka analýza založená

¹⁹ Zdroj https://www.nucem.sk/dl/4435/Prezentacia_MS-2019_na%20zverejnenie.pdf a https://www.nucem.sk/dl/3844/Pr%C3%ADloha_k_Spr%C3%A1ve_o_priebehu_a_v%C3%BDsledkoch_E%C4%8C_a_PF%C4%8C_MS_2018_final.pdf

na hodnotení rôznych faktorov. Ide predovšetkým o hľadanie vzťahov medzi rozdielmi v počte uchádzačov o vzdelávanie v jednotlivých gymnáziách vo vzťahu k najvyššiemu počtu žiakov, ktorých možno prijať do prvého ročníka (výrazný vplyv na mieru selektivity), ich predchádzajúcimi vzdelávacími výsledkami (Testovanie 9), ďalej medzi vlastnosťami testov z profilových predmetov (štruktúra, počet úloh a ich náročnosť), ktoré používajú jednotlivé gymnáziá v rámci prijímacích skúšok. Obráz o vplyve rozdielnych výkonov uchádzačov overovaných pri vstupe do jednotlivých gymnázií dopĺňajú aj informácie o výsledkoch týchto škôl na konci vzdelávacích programov, teda o výsledkoch absolventov škôl v externej časti maturitnej skúšky z povinných predmetov (SJL a CUJ), vrátane podielu žiakov, ktorí si volia predmet matematika ako voliteľný predmet.

Stručné zhrnutie výsledkov hodnotenia vybraných faktorov viedlo k nasledovným záverom:

1. Vo vzťahu k najvyššiemu počtu žiakov, ktorých možno prijať do prvého ročníka 4-r. VP v školách 1. skupiny GYM až 48 % uchádzačov spĺňalo podmienky na prijatie bez vykonania prijímacích skúšok (90 % úspešnosť v T9), zatiaľ čo v školách 2. skupiny GYM iba 12 %.
2. Uchádzači, ktorí spĺňali podmienky na prijatie bez prijímacích skúšok po zápise do škôl 1. skupiny GYM tvorili 30 % z najvyššieho počtu žiakov, ktorých možno prijať do prvého ročníka, zatiaľ čo v školách 2. skupiny GYM len 8 %.
3. Prijímacích skúšok sa do 4-r. VP v 1. skupine GYM zúčastnilo o 122 % viac uchádzačov, než bolo voľných miest na prijatie, kým v 2. skupine GYM len o 31 %.
4. V školách 1. skupiny sa o prijatie do prvého ročníka 8-r. VP uchádzalo o jedno voľné miesto 4,5 uchádzača, v školách 2. skupiny iba 1,3 uchádzača.
5. Testy z predmetov, z ktorých sa konajú PS do oboch VP na GYM 1. skupiny, pozostávali z väčšieho počtu úloh a s početnejším zastúpením úloh vyššej náročnosti než testy škôl 2. skupiny.
6. Absolventi GYM 1. skupiny bez ohľadu na druh absolvovaného VP dosiahli v EČ MS z povinných predmetov (SJL, CUJ-ANJ) výrazne vyššiu úspešnosť než absolventi škôl 2. skupiny. Školy 2. skupiny dosiahli v priemere nižšiu úspešnosť než bol národný priemer.
7. Absolventi GYM 1. skupiny bez ohľadu na druh absolvovaného VP si výrazne častejšie vyberajú predmet matematika ako voliteľný predmet než absolventi škôl 2. skupiny.

Ukazuje sa, že tento typ analýz uplatnený v širšom meradle by mohli a možno aj mali slúžiť pri hľadaní odpovedí na otázky typu:

- *Nie je sieť gymnázií príliš široká?*
- *Nevytvára veľký počet gymnázií, resp. vysoký počet gymnazistov tlak na znižovanie úrovne vzdelávania v nich?*
- *Sú všetky gymnáziá naozaj školami, ktoré tvoria dobrý základ pre kvalitné vysokoškolské vzdelávanie?*

Výsledky minianalýzy, ktorú ťažko vzhľadom na veľkosť vybranej vzorky (16 GYM) nazvať reprezentatívnou, však prinášajú zaujímavé zistenia a vedú k rôznym úvahám nielen o nevyhnutnosti regulovať sieť gymnázií, resp. o tom, ktoré kritériá pri revízii siete by bolo

možné uplatniť, ale aj o tom, či je správne ponechať nastavenie prijímacích skúšok v rukách samotných škôl, ktoré úroveň prijímacích skúšok evidentne prispôsobujú kvalite a počtu uchádzačov o vzdelávanie v nich.

Výrazne pozitívne zistenia

- práca prijímacích komisií pri organizačnom zabezpečení prijímacej skúšky.

Oblasti vyžadujúce zlepšenie

- dôslednosť v stanovovaní kritérií prijímania,
- korektnosť kritérií na prijatie,
- úroveň požiadaviek na uchádzača premietnutá do testových úloh z profilových predmetov zodpovedajúca funkcii a cieľom školy pripravujúcej žiakov na vysokoškolské štúdium.

Odporúčania a podnety

Riaditeľom gymnázií

- stanovovať kritériá prijímania na vzdelávanie kompletne – určovať hranicu úspešnosti/neúspešnosti prijímacej skúšky,
- stanovovať náročnosť testových úloh z profilových predmetov tak, aby vytvárali predpoklad prijatia takých uchádzačov, ktorí disponujú potenciálom na dosahovanie vyššej úrovne funkčnej gramotnosti (textovej, dokumentovej a matematickej).

Samosprávnym krajom

- vypracovať analytický materiál založený na uplatnení kritérií podľa tejto správy (za každé gymnázium viacročné porovnanie najvyššieho počtu žiakov, ktorých bolo možné prijať do prvého ročníka gymnázií s počtom uchádzačov o vzdelávanie, vrátane podielu tých, ktorých je možné prijať bez vykonania prijímacej skúšky; náročnosť prijímacích skúšok z profilových predmetov; stanovenie úrovne kritérií pre úspešné vykonanie prijímacej skúšky; výsledky žiakov gymnázia v EČ MS, prípadne ďalšie kritériá, akým je napr. aj výber matematiky ako voliteľného predmetu) a na základe týchto výsledkov a so zohľadnením ďalších okolností hodných zreteľa reštrukturalizovať sieť gymnázií v ich zriaďovateľskej pôsobnosti a stanovovať najvyšší počet žiakov, ktorých možno prijať do prvého ročníka gymnázií v prípade iných zriaďovateľov aj na základe výsledkov tohto analytického materiálu.

MŠVVaŠ SR

- zväziť zavedenie jednotných prijímacích skúšok pre uchádzačov o vzdelávanie v gymnáziách (testy s rozlišovacím charakterom) a stanoviť váhu výsledkov jednotných prijímacích skúšok vo vzťahu k ďalším častiam prijímacej skúšky, ktoré budú výsledkom autonómneho rozhodnutia každej školy. V kontexte zavedenia jednotnej prijímacej skúšky zväziť funkciu Testovania 9.